

ספר

ויגד משה

דברי אלוקים חיים

מב"ק מרץ אדמו"ר הגה"ק זי"ע

מקראלי

שובבי"ם

יצא לאור ע"י

מכון "ויגד משה"

להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוק"ל
שע"י מרכז מוסדות קראלי בארה"ק

הדפסה מיוחדת

ימי השובבי"ם תש"פ

נתרם ע"י אנשי שלומינו נדיבי הלב

לרגל יומא דהילולא קמא של

רבינו הגה"ק יצחק צבי משה בן רבינו אביגדור זיע"א

שמות

דאגתו עליהם, והמה עמודי עולם הנקראים בשם ישראל, אבל אותם הצדיקים המתחילים בעבודה, חדשים מקרוב באו, בהיותם עושים איזה דבר קדושה, נתלהב בקרבם הגדלות והמה סוברים, שכבר הגיעו לתכלית העבודה האמיתית, ואע"פ שהם צדיקים המה נכללים בעוון הגדלות, והמה אשר בשם יעקב יכוננו.

וזהו רמז הכתוב באומרו "בני ישראל הבאים מצרימה" כלומר שהצדיקים הגדולים המה תמיד במיצר ודאגה על העבודה, לומר שהם מקצרים עדיין, ובזה הולכים למעלה תמיד בלי הפסק, וזהו שאמר הכתוב "הבאים" בלשון הווה ומה שאמר הכתוב "את יעקב איש וביתו באו בלשון עבר, לרמז על אותן הסוברים שכבר הם שלימים בעבודתם מבלי שום חסרון אליהם הגיע שלא כן מדרגת האמת, אלא שצריך להשיג תמיד על שפלותו למען ינצל מגדלות ואז טוב להם עכ"ל.

והנה נראה לתרץ קצת מהדקדוקים הנ"ל בדרך אפשר

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו.

ודקדקו המפרשים למה מתחיל בלשון הווה ומסיים בלשון עבר "באו", וכן צריך להבין שמתחילה אמר "בני ישראל" ומסיים באמירת "את יעקב" והרבה תירוצים נאמרו על כל זה.

והנה נקדים מה שכתב הרבי ר' אלימלך זי"ע בספה"ק נועם אלימלך לתרץ השינוי לשון, שמתחילה אומר "הבאים" בלשון הווה, וסיים בלשון עבר, "באו", וגם מתחילה קוראם על שם ישראל ולבסוף קוראם על שם יעקב, הכוונה בזה שהצדיק הגדול, נתחזק ונתישב בצדקו ימים רבים, אזי אף שעושה דברים גדולים וצדקות רבות, אף על פי כן הוא ניצול מגדלות, כי אדרבה הוא מוצא בעצמו חסרונות לומר שהוא מקצר עדיין בעבודה, והוא מצר עצמו על זה, ומה גם שמצער עצמו על צורכי ישראל וגלותם המר במיסים וארנוניות, וכל התלהבות ודביקותו בעבודת השם אינה שווה לו כלל מרוב

המדינה שבאו לשם, דהיינו למצרים שהוא ערוות הארץ, שכתוב את יעקב ולא כתוב את ישראל, כי גם אצל יעקב גרם הדרך לירד למדרגת "יעקב" ואצל בני יעקב כבר כתוב רק "איש וביתו באו" וכ"ש שלא כתוב בני ישראל כי באו לארץ הטמאה של מצרים, שגרם זאת ועוד נראה לומר בדרך רמז כי חז"ל אמרו "ישראל אע"פ שחטאו ישראל הוא", כלומר שאל יתיימש איש ישראל שהגיע למצב שחטא, אלא יאמין שהוא נשאר ישראל בכל מצב שהוא, ואפשר לו לתקן מה שחטא, ואדרבה במקום שבעלי תשובה עומדים אף צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, וכמו שאמרו חז"ל.

וזה מרמז הפסוק ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה כלומר שאע"פ שבאו במצרים הקליפות, מ"מ הם בני ישראל, וכתוב את יעקב שר"ל אף שירדו ממדרגת "ישראל" למדרגת "יעקב", וגם שנשארו אך ורק בתואר "איש וביתו" מ"מ אל יתיימש אדם לומר ח"ו כאשר אבדתי אבדתי, אלא יתחזק את עצמו וגם יש לרמז על שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת,

דהנה כתוב בתחילה ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ואח"כ כתוב איש וביתו באו ולא כתוב בני ישראל, ואפשר לומר כי ידוע שאם אדם נמצא בביתו בשלווה יכול יותר לשמור תורת ה' וכמו שכתוב אשרי יושבי ביתך וגו' אבל כשאדם הוא נמצא בדרך, קשה ביותר להיות בשלימות בבית אז בדרך הוא רק חצי ואם בבית הוא רק חצי אז אם הוא בדרך מי יודע כמה הוא שוה והנה מצינו שהליכה בדרך הוא נסיון, שגם אצל אברהם אבינו היה זה אחד מעשרה נסיונות שאמר לו הקב"ה לך מארצך וכו' ואף שאמר לו ה' הבטחה ואעשך לגוי גדול ואברכך וגו', ורש"י כתב שם שהוצרך אברהם אבינו לברכה כי הדרך גורמת לשלשה דברים, ואחד מהם הוא "שממעטת את השם" ולכן אפשר לומר שמה שכתוב בפסוק בתחילה "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", שעד שלא הגיעו למצרים נקראו הם בני ישראל כלומר בניו של ישראל, שישראל הוא מלשון גדולה (כי שרית עם אלוקים ואנשים) אבל מכיון שהגיעו למצרים, גרם הדרך וגם

לכו נא הגברים ועיבדו את ה', אלא כמו שענה לו משה רבינו נערינו וזקינינו ובטפינו נלך לעבוד את ה', ובזכות זה נגאלו נמצרים וכמ"ש חז"ל שבזכות שלא שינוי את שמם ולשונם ומלבושם נגאלו אבותינו ממצרים.

והנה כתוב בספרים הק' שהגאולה העתידה שיהיה בקרוב בימינו, יהיה דומה לגאולת מצרים ולכן עלינו להתחזק בדברים האלו שבזכותם יצאנו ממצרים דהיינו הלשון השם והלבוש שלא לשנות שום דבר בהם ומובן שהכוונה הוא בעיקר שלא לזלזל באלו הדברים, אבל מובן שהעיקר הוא שמירת התורה הק' שנמסרה מדור דור עד מתן תורה בהר סיני, אבל אלו הדברים הוא השמירה העיקרית לעם ישראל ממצרים ועד הנה בגלות האחרון, שהוכיח שרק אלו הדברים שלא שינוי אותם, הם החזיקו את עם ישראל להחזיק מעמד עד היום הזה, ויה"ר שנזכה בזכות לבית הגו"צ ונזכה שישראל תושע בה' תשועת עולמים.

והנה הימים האלו נקראים ימי השובבי"ם שמוזכר במגן אברהם (בסימן תרפ"ה) שיש נוהגין בשנה

שאף שישראל הוא מדריגה גדולה מכל מקום אף שנאבד שם "ישראל" מכל מקום נשאר שם "יעקב" ויכול אדם לחזור למדריגת "ישראל", כמו שהיה מקדם ועוד ביותר מזה, ומכל שכן שבעלי תשובה מקומם יותר גדול מצדיק גמור וכנ"ל.

וגם אפשר לומר כי ידוע שישראל רמז על הזכרים שנקראים "בני ישראל" ונשים נקראים בשם "יעקב" וכמ"ש הפסוק כי תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ודרשו חז"ל בית יעקב אלו הנשים.

ולפי זה אפשר לומר דהנה במדרש דרשו על הפסוק ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה שלא שינוי את שמותם שאף שבאו למצרים "ראובן" נשאר בשמו וכן "שמעון" ולוי וכל השבטים הק' וכן שיצאו ממצרים וכן לא שינוי את לבושם ואת לשונם (ויש בזה רמז ויבוא יעקב של"ם ר"ת שם, לשון מלבוש ורק אז נקראים שלימים) וזה מרומז בפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרים את יעקב", איש וביתו באו, שיעקב מרומז כאן על הנשים, שבני ישראל באו עם בית יעקב, באלו הנשים ואיש וביתו באו יחד ולא כפרעה שאמר

וכן צוה הרה"ק מטריסק זצוק"ל, אמנם בליקוטי מהר"ח כתב ששמע שהרה"ק בעל מאור ושמש אומר דגם לפי האריז"ל יש להתענות ביום ה', מכיון שאין מתענין בערב שבת על כן יש להקדימו ליום ה'.

והנה מבואר בלבוש דבמנחה יש לומר ויחל בקריאת התורה, אמנם בספר דברי תורה (מונקאטש) כתב שתענית שובבי"ם צריך להחזיק בסוד בכל מה שאפשר, וע"כ אין קורין ויחל במנחה בתענית שובבי"ם גם כשיש יותר מעשה שמתענים, והטעם דמכיון שזה תענית יחיד לתשובה לכל אחד לרפאות נגעי נפשו על הדבר צריך להיות בהצנע לכת כל מה שאפשר, דהוי כעין חציץ עליה מאן דמפרש חטאו בציבור, אבל בספר דרכי חיים כתב שמרן הגה"ק הדברי חיים מצאנז היה אומר שבשובבי"ם מותר לאדם להגיד שהוא צם ולא נראה כיוהרא מכיון שמחויבים להתענות (ע"ע בשו"ע סימן תקס"ה סעיף ה')

והנה בשבתות של הפרשיות של השובבי"ם היה דרך הקודש אצל צדיקי אמת לעורר בתוך דברי תורה שהשמיעו בסעודת שבת

מעוברת לקבוע תענית בכל יום ה' מפרשיות השובבי"ם ת"ת, והטעם שמתענים בשנים המעוברות, כתב הלבוש משום שהנשים המעוברות היו עלולים להפיל עובריהם בשנית המעוברות, אמנם בשערי תשובה ובפרי מגדים כתבו שהמנהג במדינות אלו שמתענים גם בשנה פשוטה, אלא שבשנה פשוטה מתענים רק בפרשיות שובבי"ם בלבד, ובשנה מעוברת מוסיפים גם ת"ת, ומנהג זה הוא ע"פ האריז"ל כדהובא בבאר היטב שימים אלו מסוגלים לתקן עון קרי יותר מכל השנה להמתענים בהם ע"ש.

והנה מה שנוהגים להתענות ביום ה' דוקא כתב בא"ר שהוא משום דאנשי מעמד התענו והתפללו ביום ה' לבל תפיל אשה פרי בטנה ע"ש, וזה לטעם הלבוש הנ"ל שמתענים לבל תפיל, אבל לאריז"ל הנ"ל שהטעם הוא שמתענים הוא לתקן את עון קרי היה ראוי להתענות ביום ו' דהיינו בערב שבת שהוא כנגד מידת יסוד, (עיין בספר נימוקי אור החיים להרה"ק ממונקאטש זי"ע) דכן נהגו באמת כמה צדיקים מתלמידי הבעש"ט הק' להתענות ביום עש"ק,

שבזה התיקון תלוי הגאולה השלימה כי זה הפגם הוא המעכב העיקרי להגאולה ובאם מתקנין זאת מקרבים את הגאולה השלימה

ויהי רצון שנתעורר כולנו יחד בעבודת השם ובפרט בימים האלו בתורה ובתפילה ובצדקה ובפרט התיקון של פ"ד תעניות לפדותם בממון וכמו שכתבו הספרים הק' ובזכות זה נזכה להגאל בגאולה השלימה מתוך רחמים וחסדים מגולים ע"י משיח צדקינו אמן.

קודש את ערך קדושת ימי השובבי"ם לתיקון ולתשובה, ושנזכה לתקן כל מה שמוטל עלינו להגיע לתכלית הנרצה לתיקון השלם

וכן נהגו רבותינו הק' זיע"א ובפרט בעת רעווא דרעוין בקול חוצב להבות אש, שהעיקר השובבי"ם הוא לא התענית אלא העיקר להיות סור מרע ועשה טוב בשמירת עינים ושמירת המחשבה ובעיקר להרבות בתורה ללמוד ברציפות בתפילה ובהתלהבות,

וארא

לא הצלת את עמך, ולכאורה צריך להבין כפילות הלשון שאמר משה "למה הרעתה לעם הזה, "והרע לעם הזה", "והצל לא הצלת את עמך", וגם שמתחילה אמר "לעם הזה" ואחר כך סיים ואמר "והצל לא הצלת את עמך" ולא אמר כבתחילה "עם הזה", ואמר עמך, ולכן הדבר צריך ביאור.

וגם השינוי לשון שאמר בתחילה "למה הרעותה" וסיים "והצל לא הצלת את עמך" וגם מה שכתב רש"י שה' דיבר עם משה

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'

ופירש רש"י הק' דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה,

והנה לפי רש"י קאי על סיום הפרשה הקודמת ששם כתוב ב' פסוקים שאמר משה רבינו לה' דכתיב "וישב משה אל ה' ויאמר אדוני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתי, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל

ופירש רש"י שגורה, סדורה תפילתי בפי במרוצה ואינו נכשל ותחינתי נובעת מלבי אל ה', כל שאני חפץ להאריך בתחנונים, ועל "שהוא מטורף" פירש רש"י שקאי על החולה שהוא מטורף, ולשון אחר פירש רש"י שקאי על התפילה שאם אין שגור בפיו יודע שהתפילה שהתפללו עליו, הוא מטורפת וטרודה ממנו ואינה מקובלת עכ"ל.

ולפי זה אפשר לומר שמשה רבינו אמר למה הרעותה לעם הזה, בלשון תפילה ובקשת רחמים על ישראל, מכיון שלא היה התפילה שגור בפיו אלא היה מוקשה מלשון מטורף כלומר שהתפילה היתה מטורפת וטרודה וכמו שכתב רש"י בלשון אחר וכן"ל, ולכן לא היה לו למשה להמשיך בתפילה ולומר עוד "ומאז באתי אל פרעה וגו הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך" ועל זה חרה אף ה' מכיון שאין התפילה רצוי לפניו יתברך כתוב "שתם תפילת" וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז) שיש מצב שהקב"ה תורף תפילתו ומצוותיו של אדם, וכתוב גם תרבו תפילה איננו שומע מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי ע"ש. ולכן היתה החרי

משפט, על שהקשה לדבר למה וגו', מה הלשון "שהקשה לדבר", היה לו לומר שדיבר או שאמר וגו' וגם צריכין להבין מה חרי האף הגדול הזה על משה עד שכתוב במדרש שביקשה מידת הדין לפגוע במשה, ולפי שנסתכל הקב"ה שבשביל צער ישראל דיבר כן חזר ונהג עמו במידת הרחמים, והוא דכתיב ויאמר אליו ה' עכ"ל.

והוא תמוה הלא משה רבינו ע"ה היה מנהיג ישראל ובדין היה לו לשאול טעם עיכוב הגאולה ולמה ומדוע יש בזה קישוי דיבור שכתב רש"י שהקשה לדבר וכו' וגם מנין לו למשה לידע שזה לא רצוי לדבר כך שיחרה אף ה', כי הלוא זה היה כעין תפילה לה' שיחמול על עמו ישראל להצילם.

ונראה לומר בס"ד ומקודם נתרץ את לשון "שהקשה לדבר" על פי מאמר חז"ל במסכת ברכות (דף ל"ד ע"ב) דאיתא שם במשנה "אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת, אמרו לו אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי רבי יודע אני שהוא מקובל ואם לא יודע אני שהוא מטורף"

לאנשי מעלה, ולזה מדויק רש"י שכתב שדיבר ה' אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, כלומר שחילקת בין "העם הזה" שאמרת רק "למה הרעותה" ועל אנשי מעלה אמרת "והצל לא היצלת את עמך" שהם אנשי מעלה הצדיקים שביקשת עיקר ההצלה רק על אנשים האלו הצדיקים ואנשי מעשה, ועל פשוטי העם ביקשת רק שלא יהיה הרעות ביותר ממה שהיה ולא ביקשת הצלה עליהם גם כן, וזה היה החרי אף על משה רבינו ע"ה

ובדרך רמז אפשר לומר לאידך גיסא שחרון ה' היה "למה הקשה לדבר" ולומר למה הרעות לעם הזה כלומר שה' הקפיד על משה רבינו למה אמרת זאת בקושי שהיה לך לומר זאת לו בלשון ברור בלא קושי ויהיה זאת שגור בפיך, ללמד זכות על בני, שזה רצון ה' שילמדו זכות לפניו יתברך, ומשה דיבר זאת "בקושי" ולמה חרה עליו אף ה'.

ועל הפסוק שמתחיל בלשון וידבר אליו ה' "שדיבור" הוא מלשון קשה ומסיים ויאמר אליו ה' שהוא לשון רכה אפשר לומר שאצל משה רבינו היה דיבור ה' אף שהיה דיבור

אף על הריבוי התפילה דמכיון שראה משה שקשה לו הדיבור לא היה לו להמשיך בהדיבורים

ועוד אפשר לומר באופן אחר דהנה ידוע שיש להתפלל גם על רשעים שיחזרו בתשובה ויתמו חטאים ולא חוטאים וכמו שאיתא בגמרא במסכת ברכות (דף י') וגם כתוב מהאריז"ל שקודם התפילה יש לאדם לקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ולומר זאת בפה מלא וזה סגולה לקבלת התפילה.

ולפי זה אפשר לומר שמשה רבינו בדבריו להקב"ה אמר מתחילה לה הרעותה לעם הזה וגו' וגם אמר "הרע לעם הזה" ואח"כ אמר "והצל לא היצלת את עמך", ובזה הקשה לדבר וכאילו אמר משה לחלק בין פשוטי העם שאינם עושים כל כך רצונו של מקום ועל אלו אמר למה "הרעותה לעם הזה" ומאז ומאז בואי אל פרעה "הרע לעם הזה" כלומר שעיקר טענת משה היה למה הרע לעם, ולא אמר למה לא הציל אותם ה', ורק אח"כ אמר "והצל לא היצלת את עמך" שזה קאי על אנשי מעלה כלומר הצדיקים ועל זה דיבר ה' אתו משפט על שחילק בין פשוטי העם

כל הדינים ולכן התחיל הגאולה ממצרים ע"י משה רבינו שליח ה' ונביא ה' ואב לנביאים.

ועיין באור החיים הק' שכתב בזה הפסוק "וידבר אלוקים אל משה, ישב עליו בדיון, ויאמר אליו אני ה', פירוש הגם שצריך לדון אותך, אליך אני נוהג מידת הרחמים, והא שדייק לומר: אליו אני ה', והטעם על דרך אמרם זכרונום לברכה (במס' ראש השנה יז.) למי נושא עון, למי שעובר על פשע, וידוע הוא כי משה עניו מאוד ומעביר על מידותיו יותר מכל הנבראים, ולזה נהג ה' עמו כמידה זו ונשא עונו שהיה ראוי לבוא עמו במשפט עליו, והוא אומר אני ה', ורמז למידת נושא עון, ואין כאן משפט אליו, ועוד רמז ה' סוד אומר ה' הוא אלוקים (מלכים א, יח, לט) והוא אומר וידבר אלוקים ויאמר וגו' אני ה' וזה הוא גלוי יחוד ה' אשר גילה ה' סודו אל עבדו נביא נאמן ביתו.

ונביא גם כן דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך בכוונת רש"י הק' וז"ל: וידבר אלוקים, דיבר איתו משפט על שהקשה לדבר ולומר

קשה היה אצלו דיבור נח ורכה ביותר, וכמו שכתוב בפסוק מוסר השם אל תמאס וכתוב גם כן בפסוק במשלי "הוכח לחכם ואהבך", כלומר שהחכם יאהב את המוכיח וזה כמו אב שמוכיח את בנו מאהבתו אליו כך הרגיש משה רבינו ע"ה אף שדיבר אליו ה' דיבור קשה, מ"מ אצל משה היה דיבור רך, ולכן אפשר לומר שנמתק הדין שהיה על משה רבינו ודיבר אליו ה' בנחת מלשון ויאמר שהיא אמירה רכה.

וגם זה ידוע אצל צדיקי אמת ובפרט בתלמידי הבעש"ט שהיה להם דרך רבות פעמים להמתיק את הדין מאדם ע"י דיבור קשה ולפעמים גם כן ע"י הכאה וקללה ועל ידם נמתק הדין הקשה שהיה על האדם, וזה דרך שלא נאמר לכל אדם שיעשה כך כי זה מדובר בצדיקים שכל כוונתם לשם שמים ומסרו נפשם לעשות טובה לכל יהודי באשר הוא שם.

ולזה רצה ה' יתברך להמתיק הדין על משה רבינו וגם על ישראל עמו (שנקראו עם משה כדכתיב משה עמו ודרשו חז"ל עמו של משה), ולכן הדיבור הקשה המתיק

להגאולה השלימה וכמ"ש וכימי צאתנו ממצרים אראינו נפלאות בגאולה העתידה שיהיה כעין גאולה הראשונה שגאל ה' את ישראל ממצרים ע"י נביא ה' משה רעיא מהימנא קדישא, ומובא האור החיים הק' שמשה בעצמו יהיה המשיח וגואל הראשון הוא גואל האחרון, ואנו צריכים להתחזק בימים אלו בלימוד התורה בקדושה ובתיקון המידות ובהבת ישראל ובפרט באהבת חברים ורעים המקושרים יחד והעביר על מידותינו ולהיות נשא עון וכמ"ש באוה"ח הק' כנ"ל ואהבת ישראל שהוא אהבת הבורא כמ"ש הנועם אלימלך הנ"ל ובזכות זה נזכה בימים האלו להגאל ברחמים גדולים ובחסדים מגולים ע"י משיח צדקינו אמון.

למה הרעותה לעם הזה, וכדאיתא במדרש שהטיח דברים כלפי מעלה, ובאמת ח"ו שמשה רבינו ע"ה יטיח דברים כלפי השם יתברך, רק זה היה מחמת גודל אהבת ישראל, וזה מורה על גודל אהבת הבורא יתברך שמו, והפירוש הוא כך וידבר אלוקים וכו' כלומר אף על פי שהיה ראוי לדבר אתו משפט על שהקשה לדבר וכו' אך מחמת שהיה מגודל אהבת ישראל שהיא אהבת הבורא יתברך שמו, ולכן ויאמר אליו אני ה' שהיא אמירה רכה באהבה וכו' עכ"ל.

והנה בימים האלו שהם ימי השובבי"ם שהם זמן תשובה ותיקונים כפי המבואר בספרים הק' ובפרט בכתבי האר"י ז"ל שהימים האלו מסוגלים מאוד לתשובה ולתיקון הנפש ומסוגלים מאוד

בא

רעהו ואיש את קרובו", וקשה
דהיכן מצינו שיאמר לו ה' כן, ואם
כן איך אמר משה רבינו ע"ה כה
אמר ה', ורש"י פירש שה' אמר
בתורתו זובח לאלוקים יחרם,, וכן
הוא במכילתא. ולכן שפיר מה
שאמר משה כה אמר ה', כלומר
שכך כתוב בתורה.

והנה הרמב"ן כתב שם שמה
שאמר "כה אמר ה'" אין הכוונה
שכן כתוב בתורה במצות זובח
לאלוקים יחרם (לעיל כב, יט) כי
אין אלו חייבים מיתה מן הדין, אבל
הוא מצוה שנאמרה למשה מפי
הגבורה ולא כותבה עכ"ל הרמב"ן.

ובאמת בתנא דבי אליהו (ח"א
פרק ד') כתב מעיד אני עלי שמים
וארץ שלא אמר ה' למשה, לעמוד
בשער המחנה ולומר מי לה' אלי
ולשים איש חרבו על יריכו ולהרוג
איש את אחיו ורעהו וקרובו, והוא
אמר כה אמר ה', רק שמשה רבינו
היה דן בעצמו ואמר אם אומר הרגו
(מבלי לומר כה אמר ה') יהיו
ישראל דנין קל וחומר ויאמרו לי
לא כך למדנו שאם סנהדרין
ההורגת פעם אחד בשבוע

ויאמר ה' אל משה צא אל פרעה וגו'
ולמען תספר צאזני צנך וגו' ויצוא
משה ואלהרן ויאמרו אליו כה אמר ה'
אלוקי העצרים וגו' כי אם מאן אתה
לשלח את עמי הנני מביא מחר
ארצה בגבולך

רבים מהמפרשים תמהו על
פרשה זו שלא נזכר בה מה יאמר
משה לפרעה בבואו, וכן לא נזכר
בה דבר מן מכת הארבה, ומשה
רבינו אומר לפרעה כה אמר ה' וגו'
הנני מביא מחר ארבה בגבולך,
וקשה היכן מצינו שאמר לו ה' על
מכת הארבה, ועיין בכלי יקר
באריכות, וגם יש שכתבו שעל
המטה היה כתוב כל המכות ולכן
ידע משה שבא עכשיו מכת הארבה,
אבל לפי זה תמוה למה ואיך אמר
משה בלשון כה אמר ה', דלא מצינו
אמירה למשה על זה המכה.

ובאמת מצינו דוגמה לזה להלן
בפרשת כי תשא (לב כז) שאמר
משה רבינו "כה אמר ה' אלוקי
ישראל שימו איש חרבו על יריכו
עברו ושובו משער לשער במחנה
והירגו איש את אחיו ואיש את

ויוצא לנו שבאמת ה' לא אמר למשה על מכת הארבה כלום ורק משה אמרו מעצמו, וה' הסכים למשה ואמר לו, נטה ידך על ארץ בארבה ויעל על ארץ מצרים וגו' כלומר שה' הסכים לדבריו וצוה לו להביא את הארבה כאשר אמר משה.

ולענ"ד אפשר לומר שה' אמר למשה אני נותן לך את הבחירה כאן ותאמרו לפרעה, ולכן בחר משה להביא את הארבה, ולפי זה היה מותר לו למשה לומר כה אמר ה' וגו' הנני מביא מחר ארבה בגבולך מכיון שה' הסכים לדברי משה מה שבחר להביא ולכן שפיר אפשר לומר כה אמר ה' וגו' ודו"ק.

והנה כתוב כאן בפסוק בא אל פרעה ויש מכות שכתוב בה לך אל פרעה וכתב בעל הטורים לתרץ כי כשהיה אומר לו לילך אליו לביתו היה אומר לו בא וכשהיה אומר לו לילך אליו המימה היה אומר לו "לך" עכ"ל.

ולהבין זאת אפשר לומר כי כתוב לב מלך ושרים ביד ה' וגו' ולכן כשבא לביתו ששם ניכר מלכותו ולכן אמר לו "בא" שה'

מחבלנית, ולכן תלה משה בכבודו של מעלה ואמר כה אמר ה' וגו'.

ולכאורה זה מאוד תמוה לומר שח"ו משה רבינו אמר בשם ה' מה שלא אמר לו, אבל לפי הרמב"ן הנ"ל ניחא שכן אמר לו ה' באמירה בעל פה אבל לא בכתיבה, אבל לפי רש"י הוא קאי על זובח לאלוקים יחרם וכן הוא במכילתא, אבל הרמב"ן חולק על זה וכנ"ל וצריך עיון.

והנה החזקוני (בפרשה שלנו) כותב על הפסוק כה אמר וגו' שכמה נבואות ומצוות לא נתפרש היכן אמר הקב"ה כגון כאן במכת הארבה וכגון בחצות הלילה (בפסוק לעיל יא, ד) וכגון שימו איש חרבו על ירכו בעגל וכגון זאת חוקת התורה דפרשת פרה אדומה וכגון זה הדבר אשר צוה ה' דפרשת נדרים וכן הרבה שאר נביאים אמרו כמה פעמים כה אמר ה' ולא פירשו היכן אמרן ב"ה, ועל זה נאמר מקים דבר עבדו עכ"ל, כלומר שה' מקיים דבר עבדיו הק' הנביאים ומקיים דבר עבדיו כאילו הוא אמרם בפיהם וזה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

בזוהר הק' "לך אל פרעה" היה לו לומר ועוד, מה זה נתינת טעם כי אני הכבדתי את ליבו, דאדרבה מאחר שהכביד את ליבו, למה לו לילך בחינם, הלא בוודאי שלא ישמע לו, ונראה לפרש דהנה בראות הצדיק נפלאות הבורא או כשישמע מחבירו הצדיק דברים קדושים, אז הוא מתלהב בעבודת הבורא יתברך ויתעלה, מה שאין כן הרשע, שאף כשרואה נפלאות או שהצדיק מדבר אלא פעם אחד, אז הוא חוזר לפי שעה, אבל אינו מתקיים בקרבו איזה זמן, והוא ככלב השב אל קיאו, אבל כשהצדיק מדבר אליו יום יום, או בראותו נפלאות הבורא יום אחר יום יכול להיות מתקיים בידו זמן רב, וזהו שאמר בא אל לפרעה בקביעות יום אחר יום ולא בדרך ארעי, ולכן לא נאמר "לך" שהוא לשון ארעי וזהו הנתינת טעם כי אני הכבדתי וכו' למען שתי אותותי, ר"ל אותיותי הקדושים, שתדבר אליו יום יום אשים בקרבו דייקא כלומר שיתקיים בקרבו זמן רב, ולא כן כשישמע אליך בפעם הראשון יחזור לסורו עכ"ל ק

יבוא גם כן לפרעה מכיון שהלב של פרעה ניתן ביד ה', אבל כשהיה הולך המימה על הנהר ששם לא ניכר מלכותו לא היה ה' יתברך הולך עם משה לפרעה ולכן אמר לו לך אתה בעצמך לפרעה מפני שאין אני בא אצלו מכיון שאין דינו שם כמלך.

וגם אפשר לומר עוד טעם שבביתו היה לו לפרעה דין מלך אבל לא שהיה הולך המימה אל הנהר משום שהלך בכוונה שלא ידעו שהוא יליד אשה וצריך לילך לנקביו אלא שעשה את עצמו "עבודה זרה" ואמר שהוא לא נצרך לנקביו ואמר גם "לי יאורי ואני עשיתיני", כלומר שבנהר שם הוא היה עבודה זרה, שלו, ולכן לא יכול היה כביכול ה' יתברך לילך לשם שאין השראה השכינה במקום עבודה זרה, ולכן אמר למשה לך בעצמך ואיני יכול ללכת עימך, אבל לביתו שהיה מלך ולא היתה שם עבודה זרה, אמר ה' בוא אל פרעה שגם ה' הולך עימו, כי לב מלכים ושרים ביד ה'.

והנה נביא כאן את דברי הרבי ר' אלימלך ז"ע בספרו הק' נועם אלימלך וז"ל: הדקדוק מפורש

ולכן עלינו לקבוע שיעורים בקביעות יום יום בספרי מוסר וחסידות ובפרט בספרי תלמידי הבעש"ט הק' שבאו לעולם לתקן את דורינו, דור עקבתא דמשיחא להתחזק בהם מאוד בכל הזמנים, ובכל האופנים, ובדורינו אנו זכינו לאור הגדול בספרי רבותינו הק' זי"ע השומרי אמונים לה' ולתורתו, עלינו לקבוע בהם שיעורים תמידים כסדרם, וע"י זאת נתחזק לילך בדרכיהם הק' ובעזרת הש"ת נעשה ונצליח בגשמיות וברוחניות.

ונסיים בדברי קודשו של האור החיים הק' על הפסוק ולמען תספר וגו' שכוונת הכתוב הוא כי בא ה' להודיעו למשה כי אין תכלית הכוונה לעשות נקמה בפרעה, אלא הכוונה לחזק האותות שהם עיקר האמונה בלב ישראל כדי שיהיה רושם בל ישכח לנצח, כי כשיהיה בקרבנו של פרעה יהיה בזכרון בני ישראל לעולם ועד.

והנה באמצעות הפלא שהפליא ה' להודיעם כי הוא שולט ברוח ובמים ובעפר ובעלי חיים ובאש ובאור וכו' אין זה מספיק שיזכר הדבר בתמידות לעולם לחקוק האמונה, אלא באמצעות היות

ומדברי קודשו אפשר ללמוד כי דברי מוסר צריכין להיות בתמידות יום אחרי יום ולא מספיק בפעם אחת, ולכן כתבו הספרים הק' שיש ללמוד ספרי מוסר יום יום, וזה קודם אפילו ללימוד משניות וגפ"ת, כי ראשית חכמה יראת ה', ותבלין היצר הרע דווקא לימוד המוסר (כן כ' האריז"ל) ולכן על זה היצר הרע עומד נגדו ואין ניתן לאדם להתבונן במצבו כי אם ילמוד ספרי מוסר ידע מה הוא מצבו באמת, וכן כתבו בשם הבעש"ט הק' שאמר על ב' דברים הוא עיקר מלחמת היצר, שלא ללמוד מוסר, ושולחן ערוך מה שנוגע למעשה אף שיוכל ליתן לאדם שילמד גם גמרא ופוסקים ופלפולי תורה, אבל על ב' הדברים האלו הוא עיקר המלחמה.

ולכן עלינו להתחזק בזה ובפרט בימי השובבי"ם הק' שכתבו הספרים הק' שעיקר התיקון הוא ע"י לימוד התורה הקדושה ובטהרה לשמה, ואף שבתחילה הוא שלא לשמה, אבל זה יביא ללימוד לשמה ואמרו חז"ל לעולם ילמד אדם אף שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה יבוא ללמוד לשמה.

וגו' כי תרי תמיה מדכר דכירי אנשי, ותכלית המכוין בסיפור הוא וידעתם כי אני ה' ואין עוד ותכזיבו האמונות זולת זה.

וכן תמצא כשדיבר איתנו ה' ברוך הוא בהר סיני פתח דבריו יתברך ואמר אנוכי ה' אלוקיך וזה לך האות אשר הוצאתיך מארץ מצרים והוא שהקדים דבריו כאן ואמר וידעתם כי אני ה' שיכירו בזה בחוש הראות צדקת האמונה מה שלא השיג אדם מהעולם עד העולם ברוך אשר כן עשה לנו עכ"ל"ק החוצבים להבות אש ויהיה רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לימים שיעשה לנו ה' ניסים ונפלאות כצאתינו מהגלות וכמו שהיתה במצרים וכמו שכ' כצאתינו ממצרים אעשה נפלאות ע"י משיח צדקינו ברחמים ובחסדים מגולים בקרוב ממש אמן.

הפלאה כי יפליא ה' להרע את הרעה ועבדיו ולהשקותם כוסות לענה מה שלא היה כן לכל גוי, וזה לך נעימות אמרי נועם ולמען תספר באזני בנך ענין זה, והסיפור מן הנמנע שיהיה הדבר תמיד בזכרון, זולת באמצעות ב' תמיהות, האחד את אשר התעללתי במצרים הרי תמיה אחת הגם שהיה ה' עושה להם צרות שאין בהם שיזור המערכות הטבעיות, אע"פ כן לצד רוב הצרות והמכות של עשר מכות וכל מכה היתה של ארבע וחמש מכות, לא עשה כן לכל גוי.

הנה הדבר תמוה ותמיה זו לבד לא דכירי אינשי ולא יספר מעשה ה', ואמר ואת אותותי, פירוש האותות שעשה ה', ותמיה שנית שגם בלא ענין מצרים האות מעצמו הוא פלא, ובאמצעות ב' הפלאות תספר באזני בנך ובן בנך

בשלה

שיצאנו מצרים ועוד הקשה למה תלה הענין היציאה בפרעה ולא באדון המעשים, כי הוא המוציא אותנו מארץ מצרים, ומתרץ לומר שהכתוב יגיד הסיבה שגרמה לכל

ויהי בשלה פרעה את העם וגו'

האווה"ח הק' בתחילת הפרשה פותח בדבריו הק' שצריך לדעת למה אמר הכתוב ויהי וגו' שהוא לשון צער במקום שיש גילה ורנן

ויאמר משה אל העם אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם וגו' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, ואתם תחרישון ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו.

וצריך להבין מה שאמר משה לישראל ה' ילחם לכם אתם תחרישון וה' אמר למשה מה תצעק אלי למה בני ישראל יחרשו וישתקו, ורק משה רבינו היה עומד ומתפלל עד שה' אמר לו מה תצעק אלי דבר וכו' וקשה דלמול מי יצעק אם יצעק אם לא לה' אלוקיו, ובפרט בעת צרה דכתיב קראתי מצרה לי, וכתוב מן המיצר קראתי י-ה, והתרגום אנקלוס כתב לתרגם הכתוב שה' אמר למשה "קבלית צלותך" כלומר שאין כבר צורך לתפילה מכיון שכבר קיבלת תפילותיך ולכן דבר אל בני ישראל ויסעו, ורש"י הק' כתב שלמדנו שהיה משה עומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפילה שישראל נתונין בצרה, וגם מה תצעק אלי, עלי הדבר תלוי ולא עליך, ואין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם וכדאי זכות

הצער שנצטערו ישראל ברדיפת הרעה שהסיבה היתה לצד שלא הוציא ה' את ישראל אלא לרצונו של פרעה, שכפה ה' אותו עד שנתרצה ושילחם ואמר להם קומו צאו, ומשה חשב מחשבות לרדוף אחריהם ובזה גרם צער לישראל וכו' וזה שאמר הכתוב ויהיה לשון צער שמי גרם כל זה הצער משום "בשלח פרעה" שאם ה' היה מוציאם שלא לרצונו, לא היה לו מקום לרדוף אחריהם, אלא שעינו הטעתו שהיה הדבר תלוי בו ולזה חשב לשוב לקחתם חזרה, ועוד כתב ש'ויהי הוא לשון צער משום בשלח פרעה את העם שירמוז על ערב רב שפרעה שילחם ולא ה' ברוך הוא הוציאם לכוף את ישראל לשוב למצרים והשחתת ישראל במדבר היה זה מסיבתם ועוד שהוא לשון צער שפרעה שילחם לישראל ועשה להם לוויה לישראל ויגיד הכתוב הצער הנמשך מזה כי פרעה יצטרך לקבל שכר על זה ולכן הולכים ה' לישראל בדרך רחוק ששם פרעה לא ילך ללוותם ובכך ביטלה מחשבתו וכאילו לא לווה אותם, ונמצא שמי גרם שלא ילכו ישראל כדרך קרוב זה לוויתו של פרעה עכ"ל"ק.

והאמונה להכריעם לטובה, ובזה נתיישבו הכתובים על נכון.

ונראה לי לומר עוד כי רשם ה' יתברך לומר להם טעם התיגבורת הדין עליהם הוא לצד שהם המעיטו בלבם האמונה, ואמרו טוב לנו עבוד את מצרים ולזה ציוה ה' לעשות כנגד עון זה הצדקת האמונה בכל תוקף וגם בזה רומזם ה' לדעת את ישראל סיבת הסובב תגבורת הדין מחדש שהוא מיעוט האמונה וצריך הצדקת האמונה בכל תוקף.

והנה בדומה לדברי קודשו של האוה"ח מובא בשם הרה"ק ר' פנחס מקוריץ ז"ע שכותב שיש מצב לפעמים בשעת שיש קטרוג על האדם שהוא נמצא בצרה גכדולה רח"ל, שאל יתפלל בכלל אלא יבטח בה' יתברך ואז יוושע.

ובספר חיים ושלוש מהרה"ק ממונקאטש ז"ע כותב על דברי קודשו של האוה"ח הק' הנ"ל שתיבת "התייצבו" רומז התייצבות בתפילה, דקשה דלפי זה מה שמסיים הפסוק שאמר משה "ואתם תחרישון" דכיון שתייצבו בתפילה הרי זה בדיבור ולמה כתב "תחרישון" שהרי זה שתיקה בלי

אבותיהם והם האמונה שהאמינו בי ויצאו לקרוע להם הים עכ"ל.

ובאוה"ח הק' כ' לבאר כי כוח הרחמים הוא המעשים טובים אשר יעשה האדם למטה ובזה יוסיפו כוח במידת הרחמים, והנה לצד א- ל עליון כי על עם ישראל קיטרגה עליהם מידת הדין, והן אמת כי חפץ ה' לצדק את ישראל, אבל אין כח ברחמים לצד מעשיהם, ועל כן אמר ה' למשה תשובה ניצחת "מה תצעק אלי", פירוש כי אין הדבר תלוי בידי, שהגם שאני חפץ עשות להם נס, אבל מכיון שהם אינם ראויים ולכן מידת הדין מונעת, ואין כח ברחמים כנגד מידת הדין המונעת, ואמר ה' אליו "דבר אל בני ישראל" פירוש זאת העצה היעוצה להגביר צד החסד והרחמים ויתעצמו באמונה בכל ליבם ויסעו את היום קודם שיחלק, על סמך הביטחון כי אני אעשה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר הרחמים ולכן "ואתה הרם את מטך" פירוש באמצעות זה תתגבר הרחמים, ולכן ואתה הרם את מטך" פירוש באמצעות מעשה הטוב נעשה להם הנס ונבקע הים, כי גדול הביטחון

שיהיה צרה לישראל זה בשביל שאני מתאוה לתפילת ישראל והבל פיהם בתפילה חביב עלי, ולכן כעת שכבר התפללתם כבר יכול אתה לומר להם שייסעו, וכמו שפירש רשי' הק' שאין הים עומד בפניהם וכו'.

ועוד יש לומר בדרך אפשר כי כתוב בספרים הק' שיש להתפלל בתפילה בשביל צער השכינה הק' שבכל צרה שיש לאיש ישראל הקב"ה כביכול גם כן בצרה ולכן אם מתפללים לצורך גבוה לצער השכינה הק' התפילה מקובלת, ולכן אמר ה' מה תצעק אלי כלומר שתצעק "אלי" לצורך השכינה הנמצא כביכול בצרה בצערן של ישראל ואז תוכל לדבר אל בני ישראל "ויסעו" שתתקבל תפילתן.

ועוד יש לומר בדרך צחות שכתוב מה בפתח אבל ידוע בקמץ ופתח מתחלפין ודומין הן מאוד, ובפרט במבטא הספרדי ולכן אפשר לומר שמה רבינו מחמת ענוותנותו לא היה לו האומץ לומר "דבר אל בני ישראל ויסעו" משום שמה רבינו אמר "ואנחנו מה" ולכן אמר לו ה' יתברך מה תצעק "אלי" ותגיד לי שאתה עניו, אבל

שום דיבור כלל, וכ' שיש לומר על פי דברי קודשו של רבינו הבעש"ט הק' ז"ע המקובל שאמר כן, וכן כתבו בספרים הקדושים בשמו, כי בעת קטרוג גדול וצרה ר"ל יש סכנה להתפלל בדיבור, ואפילו בלחש מפני המקטרגים החוטפים את התפילה, ועל כן יש להתפלל אז במחשבה לפני היודע מחשבות יתב"ש, אשר לו לבדו נתכנו עלילות ומחשבות בני אדם, ועל ידי זה ינצלו מהם, ולכן קודם קריעת ים סוף אין לך סכנה גדולה יותר מהקטרוג, ועל כן אמר משה רבינו התיצבו, בתפילה אולם סיים ואתם תחרישון שהתפילה תהיה במחשבה, מפני הסכנה ועל ידי זה ינצלו עכ"ל הק'.

ולענ"ד נראה לומר שמה שכתוב "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, באופן אחר, שמכיון שאמר משה רבינו "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון אמר לו ה' למשה "מה" כלומר למה אמרת כך שלא יתפללו אלי אלא שהם יחרישו, דאדרבה "תצעק אלי" שאני כביכול אוהב תפילתן של ישראל ומתאוה להם ולכן אמר לו ה' "דבר אל בני ישראל ויסעו" שכל מה שעשיתי

לנהוג כן וגם ללמוד בספרים המחזקים את הביטחון והאמונה הק' כמו בספר חובת הלבבות שער הביטחון וספרי רבותינו הק' ועוד ספרים שמדברים מאמונה וביטחון ובזכות זה נזכה לפרנסה בשפע בני חיי ומזוני רויחי.

ובעיקר נזכה להגאל בגאולה השלימה ע"י משיח צדקינו ונזכה לבנין בית המקדש ושם נעבוד את ה' ביראה ואהבה ונאמר לפניו שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו בקרוב בימינו מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן

לבני ישראל "דבר" תהיה מנהיג ואמר לו ה' יתברך שיתנהג בגאווה דקדושה שכן צריך להיות למנהיג ולכן אמר משה שיסעו לים ולא עמד הים לפניהם וכנ"ל.

ועלינו להתחזק במידת הביטחון והאמונה בה' שהוא הכל יכול, ולכן כתבו הספרים הק' שיש סגולה לומר פרשת המן, כל יום ויום לידע שה' יתברך יכול ליתן פרנסה לכל אדם כמו שנתן מן, מן השמים במדבר ולכן היתה גם הצנצנת של המן שנתן אהרן לזכרון שכמו שכ' רש"י ע"ש, ולכן טוב

יתרו

(יח, ה) כתוב ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים וגו', ואם כמו שכתב רש"י ששמע קריאת ים סוף ומלחמת עמלק, ומה הוסיף לו משה לספר את כל אשר עשה ה' וכו'.

ונראה לומר באופן כזה שמה שכתוב רש"י מה שמועה שמע ובא שכוונתו לומר דאין הכי נמי ששמע מיציאת מצרים, ואם נגיד כמו שיש אומרים בגמרא שבא יתרו אחר מתן תורה ובכן שמע גם זאת, אלא שכוונת רש"י לומר איזה דבר גרם

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו וגו'

ופירש רש"י מה שמועה שמע ובא קריאת ים סוף ומלחמת עמלק, והקשו המפרשים למה נקט רש"י שני הדברים האלו, הלא בעצם מה שהכתוב מסיים "כי הוציא ה' את ישראל ממצרי" לא מזכיר לומר שעל זה הוא בא, וגם צריכין להבין למה בעצם הוא בא למדבר ולשם מה הוא בא, ובפסוק

שברא את העולם ונעשה הכל מחטא אדם הראשון שמעורב טוב ורע ולכן אע"פ שהיה קריאת ים סוף ניתן רשות לעמלק להלחם בישראל, וגם כן זה עשה ה' מכיון שרפו ידיהם של ישראל מתורה וגם שהיו ברפידיים מלשון פרידות שלא היה האחדות כמו שצריך, ולכן ויבוא עמלק וילחם בישראל.

וגם יתכן לומר שהכוונה ששמע יתרו מלחמת עמלק וקריאת ים סוף, דהיינו שיתרו חשב שהטבע נמסר להעולם ואין על זה השגחת השם בפרטיות ורק הניסים היוצאים מדרך הטבע זה הוא רק מעשה ה' ולכן תמה איך יתכן שגם מלחמת עמלק עשה הקב"ה בהשגחה פרטית, כי מלחמה נראה לכאורה שזה דרך הטבע והוא חשב שזאת לא הוא מאת ה' בהשגחה בהשגחה פרטית, ולכן בא לשאול למשה ולכן כתוב ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' וגו' שהכל מאת ה' הטבע והניסים הכל שוים הם, רק שהקב"ה מנהיג עולמו בדרך הטבע שיהיה לאדם בחירה אם לטוב שיודע שהכל מאת ה' ואז יעשה רק טוב אבל אם לא יאמין כמו שצריך אז הוא פתוח

ליתרו שיבוא, כי היה יכול להשאר שם במדין ולעבוד את ה' שם כי בכל מקום מוקטר ומוקדש הוא לה', ואדם מכבד את מקומו ולא המקום מכבד את האדם.

אלא רש"י רצונו לומר ששני הדברים האלו דהיינו קריאת ים סוף ומלחמת עמלק הם גרמו שהחליט יתרו לבוא למדבר למשה רבינו, ולכן אפשר לומר שיתרו ראה דבר הנגדי מצד אחד ראה קריאת ים סוף, ניסים גלויים, שהיה שם, ומצד שני ראה מלחמת עמלק, שהעיז עמלק להלחם בישראל ואף שהחלישו את עמלק, מכל מקום נשאר עמלק עד שה' יתברך ימחוק שמו לעולמים, ולכן תמה יתרו שאיך יתכן כזאת, ולכן בא למשה ולישראל לשאול ולהבין, וזה שהכתוב "ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה השם" לפרעה ולמצרים על אודות ישראל, וזה הכוונה על קריאת ים סוף, ואת כל התלאה אשר מצאתם בדרך, זה קאי מלחמת עמלק שכתוב אשר קרך בדרך, אבל ויצילם ה' כלומר שאמר משה ליתרו שתדע שגם את עמלק ואת המלחמה שעשה על ה' ועל ישראל הכל הוא עשה ה'

מחלוקת בגמרא, ולפי זה אפשר לומר על מש"כ רש"י דלשעבר היה משה תולה הגדולה בחמיו וגו' משום שמשה היה סובר שבעלי תשובה יותר גדולים מצדיקים גמורים וכשיטת ר' אבוהו הנ"ל, וגם יתרו היה סובר כן שהוא יותר חשוב ממשה מכיון שהוא בעל תשובה שעבד כל העבודה זרות וחזר להאמת להאמין בבורא כל העולמים, אבל מכיון ששמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו וגו', ראה שמשה יותר גדול ממנו וזה מכיון שהוא צדיק גמור ולכן בא למשה להיות במחיצת הצדיק האמת והצדיק הגמור.

וזה מה שכתב רש"י דכאן היה יתרו מתכבד במשה אני חותן המלך ורוצה אני להיות בקרבתו של חתני הצדיק שהוא יותר גדול ממני שאני רק בעל תשובה, אבל משה רבינו מחמת ענותנותו לא סבר שהוא צדיק גמור שכתוב אל תאמין בעצמך ואף אם נגיד שמשה ידע באמת את מעלתו שהוא נביא ה' ואב לנביאים וצדיק גמור, מכל מקום סבר שיתרו יותר גדול ממנו מכיון שיתרו הוא בעל תשובה

לעשות עבירות ולכן כתוב בחז"ל שבא חבקוק הנביא והעמידו באחת צדיק באמונתו יחיה, שע"י האמונה יכול לחיות חיי תורה ומצוות.

ומה שאמר הכתוב יתרו חותן משה, פירש רש"י "כאן היה יתרו מתכבד במשה אני חותן המלך, ולשעבר היה משה תולה הגדולה בחמיו שנאמר וילך משה וישב את יתרו חותנו עכ"ל, וצריך להבין מה הוא כוונת רש"י שמשה היה תולה הגדולה ביתרו, ויתרו היה מתכבד במשה, ולמה כתב כאן היה יתרו מתכבד במשה, ולשעבר היה משה תולה הגדולה בחמיו, ולמה רק לשעבר היה משה תולה וגו' ולמה יתרו רק עכשיו מתכבד במשה.

ונראה לומר באופן כזה דידוע שיש מחלוקת בגמרא מסכת ברכות (דף לב) דרבי יוחנן סובר שצדיקים גמורים הם יותר גדולים מבעלי תשובה ורבי אבוהו סובר שבעלי תשובה הם יותר גדולים מצדיקים גמורים, ונחזי אנן מי היה גדול משה רבינו הצדיק, או יתרו הבעל תשובה [ומדובר רק מענין הצדקות של משה רבינו משא"כ בנבואה הלוא פסוק מפורשת הוא בתורה שלא קם נביא כמשה] ולכן זה

ובעלי תשובה הם יותר גדולים מצדיקים גמורים וכסברת ר' יוחנן בגמרא הנ"ל.

והנה בפרשתינו מובא מעמד קבלת התורה ועשרת הדברות ולכן נעסוק קצת בענינים האלו להבין דברי התורה לפי ענ"ד בדרך אפשר ויעזור ה' שנזכה לכיון האמת בפסוק (יט, יז) "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה ויתייצבו בתחתית ההר" ופירש רש"י לפי פשוטו ברגלי ההר, ומדרשו שנתלש ההר ממקומו ונכפה עליהם כגיגית עכ"ל, וגם בעל הטורים כתב שנתלש ההר ממקומו ונעשה כהר על גבי הר, אלא דדייקי מהכתוב דכתיב "בתחתית ההר" ולא כתוב "תחת ההר" שמשמעו שהעם היו בתוך תחתיתו, ובכך משמיענו הכתוב שנכפה עליהם כגיגית שהוא כלי גדול העשוי להטיל בו שכר והיתה הפוכה וכיסה את העם, ובעל הטורים הוסיף שנעשה ההר כהר על גבי הר, כלומר שנחלק ההר לשנים ונעשה הר על גבי הר ובגמרא (מס' שבת דף פה) איתא שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם

מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם (כלומר בתוך ההר) תהא קבורתכם.

והקשה התוס' הלא כבר הקדימו לומר נעשה ונשמע ולא היה צורך בכפיית ההר, ותירצו דשמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצתה נשמתן, כלומר שהכפיה היתה נחוצה דשמה יחזרו בהם כשיראו את האש הגדולה שהיתה בשעת המעמד, אשר גרמה לנשמתם לפרוח באופן זמני מגופם. ובדעת זקנים מבעלי התוס' תירצו כי כשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל אמרו כמה תורות יש לך, אמר להם אחת שבכתב ואחת שבעל פה, אמרו לו שבכתב אנו מקבלים של בעל אין אנו מקבלים, מיד כפה עליהם ההר כגיגית, ולא פירש למה לא רצו תורה שבע"פ, ובמדרש תנחומא כתב גם כן כך שלא רצו התורה שבעל פה, משום שלימודה ושמירתה דורשים עמל ומשמעת עצומים, ולכן היתה נדרשת כפייה על התורה שבעל פה.

והנה כל זה קשה לפי הגמרא והמדרש שכתבו שהקב"ה כפה את ההר על ישראל [ולא כתבו שנתלש

לקבל את התורה הק' בשמחה ובחדוה וכמו שאמרו מקודם נעשה ונשמע והתגברו על היצר הרע שרצה שיהיו בתחתית הר ושלא יקבלו את התורה הק', ולפי זה לא יקשה קושיית התוס' והמדרש תנחומא.

ועוד אפשר לתרץ את קושיית התוס' והמפרשים לשם מה היה צורך לכפות ההר עליהם שכבר אמרו נעשה ונשמע, ובאמת אם נראה בפסוקים בפרשה שלנו בפסוק (יט, ח) ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה וגו' וגם בפסוק (יט, יז) ויוצא משה אם העם לקראת האלוקים מן המחנה ויתיצבו בתחתית הר, ולהן בפרשת משפטים (כ, ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, בכל אלו הפסוקים אנו רואים שלא כתוב ישראל או בני ישראל אלא כתוב "העם" והעם הוא מרמז על הערב רב, וכמו שכותב האור החיים הק' בפרשת בשלח על הפסוק ויהיה בשלח פרעה אם העם וגו' שהקשה למה אמר הכתוב לשון צער ש-ויהי הוא לשון צער, כאן שהוא מקום גילה ורינה, ועוד קשה למה כינה

כרש"י ובעה"ט הנ"ל] ולכן קשה דמכיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מקודם לזה, לא היה צריך הכפיה של ההר כלומר הכפיה של הגיגית שכפה ה' עליהם ואמר להם אם תקבלו מוטב ואם לא שם תהא קבורתכם ותירצו כנ"ל או כהתו"ס בגמרא, או במדרש תנחומא ודעת זקנים מבעלי התוס'.

אבל לענ"ד אפשר לומר שרש"י הק' שכתב שנתלש ההר וגו' ונכפה עליהם, ולא כתב שהקב"ה כפה אותו עליהם, אפשר לומר ולתרץ קושיית התוס' שבאמת לא היתה כפיה מאת ה' וגם לא היה צורך בכך מכיון שהקדימו נעשה ונשמע לא זה היה מעשה שטן כי ההר מרמז להיצר הרע וכמו שכתוב בגמרא שהיצר הרע נדמה להם לעתיד לבוא להר וצדיקים בוכים איך יכלנו לנצחו, ולכן כאן השטן שהוא היצר הרע שהוא מרומז במילת ההר, והוא נתלש מעצמו, ונכפה על ישראל הק' שאמרו נעשה ונשמע, ולא רצה היצר הרע להניח לישראל לקבל התורה אבל ישראל "התייצבו" אף שהיו בתחתית ההר ולא הניחו את עצמם להיות נכפה עליהם הר כגיגית ויצאו משם

יעשה כך אלא שזה מובן מאליו, והבן רץ תיכף לעשות רצון אביו, וכמו כן כאן כשישראל הק' שמעו שהשי"ת רוצה ליתן להם התורה לא היו צריכין לומר לה' כי נעשה ונשמע כי זה מובן מאליו מבלי שיגידו בפה, ורק העם דהיינו הערב רב הם אמרו נעשה וגם נעשה ונשמע, ולכן היה חשש שיחזרו משה מפני שיראו את האש הגדולה וכמו שכתב התוס' הנ"ל.

ולפי זה מתורץ הכל כפתור ופרח בעז"ה ואף שלכאורה משמע שישראל אמרו נעשה ונשמע וגם הכפיה היה על ישראל אבל יש רשות לכל אחד מישראל לדרוש פשט בכתובים בתנאי שלא יסתור ההלכה וכמו שכתב האור החיים הקדוש בהקדמתו לספרו ובכמה מקומות בספרו הק'.

ומכיון שאנו עומדים בשבת קודש של קריאת עשרת הדברות שבו נרמז כידוע כל התורה כולה, וקבלת התורה שבכתב ושל בעל פה, והקריאה הוא מעורר הזמן, וידוע שאצל הצדיקים הק' ובפרט בתלמידי הבעש"ט הק' זיע"א היה הקריאה הזאת בהתלהבות גדולה שלהבת אש קודש, והיו שהרגישו

לומר שפרעה שלחן ולא אמר שאדון כל המעשים הוא הוציאם ממצרים ומתרץ על דרך אומרם ז"ל (הזוה"ק) כי כל מקום שכינה ישראל בשם עם ירמוז על הערב רב, ולזה תמצא בענין זה שלפעמים מזכיר שמם העם, ולפעמים מזכירם בני ישראל דכתיב וחמושים עלו בני ישראל וגו', הרי זה מראה באצבע כי "העם" לא מבני ישראל המה.

ואמרו ז"ל במדרש כי השחתת ישראל במדבר זה הוא מסיבתם, שהם אמרו נתנה ראש ונשיבה מצרימה, והם אמרו עשה לנו וגו', וזה הוא אומרו ויהי צער גדול לשונאיהם של ישראל בשלח פרעה את העם, פירוש ערב רב ששלחם פרעה וכו' שכלומר שהעם הערב רב גרמו כל הצרות לישראל ולכן נכתב "ויהי" ולכן אפשר לומר גם כאן שהעם זה הערב רב והם אמרו "נעשה ונשמע אבל ישראל הק' לא צריכים לומר כך כי כמו בן חביב וצדיק עושה הכל גם מה שלא ציוה אותו אביו ולא מחכה שהוא יצוהו אלא עושה מה שיודע שאביו רוצה בכך וגם אם יצוה לו אביו מה לעשות לא צריך שיענה שהוא

ועלינו להתחזק בזה ולהאמין שאפשר לשמוע את הקולות רק שלא נעשה מסך המבדיל, שנעשה בעיקר מאי שמירת הקדושה ובפרט בימים של סיום פרשיות השובבי"ם שנזכה לקריאת הפרשיות של הקמת המשכן שהקריאה תעורר הזמן ונזכה כבר לבנין בית מקדשינו ותפארתינו ע"י משיח צדקינו בקרוב ממש מתוך רחמים וחסדים מגולים במהרה בימינו. אמן.

את מעמד הר סיני ושמיעת הקולות וברקים שהיה על הר סיני, וכמו שכ' קול גדול ולא יסף ודרשו חז"ל לא יסף לעולמים ואשר האוזן ששמעו הקריאה הזאת אצל הקדושים והטהורים צדיקי האמת שבכל דור ודור ואף בדורינו אנו ובפרט שזכינו לשמוע אצל כ"ק אדמו"ר זי"ע הקריאה בפרשה זו ובפרשת ואתחנן זה רבות בשנים, ובשנה האחרונה בחג השבועות שעבר עלינו וזה היתה עבודתו האחרונה עלי אדמות.

משפטים

הדברות הוא מסיני כמו כן כאן שכתוב משפטים שבין אדם לחבירו שתדע שגם זה מסיני הוא.

והוקשו המפרשים על לשון שכתוב לפניהם, ורש"י פירש שהכוונה שאמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר, אשנה להם פרק והלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפייהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם עכ"ל. ועוד פירש רש"י שלפניהם הכוונה

ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם וגו'

ופירש רש"י שכל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים אבל מקום שכתוב ואלה (עם ו') מוסיף על הראשונים,

והכוונה הוא כאן לומר שמה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, כלומר שהפרשה שלנו פרשת משפטים קשור לפרשת יתרו ששם כתוב העשרת הדברות שנאמר מסיני ולכן כתב "ואלה" שתדע שכמו שהראשונים שהם עשרת

כיפור מכפר עד שירצה את האדם שחטא לו, ואם גזל צריך להחזיר הגזילה, ולכן כתוב לפניהם לומר שיחשוב את המצות שבין אדם לחבירו וידע שזה הכל מאת השי"ת וכמו אנכי ה' אלוקיך ויזהר לקיימם.

וגם אפשר לומר שקאי הפסוק שאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם שכתב רש"י שזה מוסיף על הראשונים, שזה קאי על הפסוקים האחרונים שבפרשה הקודמת, שכתוב בפסוק (כ, כב) ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה, וכתב רש"י הק' הא למדת שאם הנפת עליה ברזל חללת, שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם והברזל נברא לקצר ימיו של אדם, אין זה בדין שיונף המקצר על המאריך, ועוד שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך לא יבוא עליו כורת ומחבל והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים שאינם רואות ולא שומעות ולא מדברות על ידי שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל, המטיל שלום בין איש לאשתו בין משפחה למשפחה, בין אדם

לומר שלא יבוא לדין לפני עכו"ם ואפילו יודע שבדין אחד שהם דנין אותו כדייני ישראל מכל מקום אל תביאהו בערכאות שלהם שהביא דיני ישראל לפני עכו"ם, מחלל את השם וכו'.

ונראה לומר בעזרת השם יתברך, שידוע שכל פרשה ופרשה בתורה נעוץ תחילתו בסופו, ולכן כאן בפרשת משפטים שקאי יותר על דיני התורה שבין אדם לחבירו, וקאמר לפניהם" כלומר שמצוות שבין אדם לחבירו תשים עוד לפני המצוות שכתובים בפרשה הקודמת של פרשת יתרו שהם עשרת הדיברות שהם ביותר בין אדם לקונו, שאל יחשוב האדם לחלק בין מצות שבין אדם לקונו לומר שהם החשובים יותר ויזלזל במצות שבין אדם לחבירו ולכן כתוב אשר תשים לפניהם שתדע שיתכן שהם עוד יותר חשובים, כי ידוע שכל מצוות שבין אדם לחבירו הם ביותר חמורים מכיון שיש בהם ב' דברים שגם בין אדם לקונו יש בהם מכיון שה' ציוה זאת ולכן החטא יותר גדול ויותר חמור שאמרו חז"ל שמצוות שבין אדם לחבירו לא מתכפר אף בתשובה וגם לא יום

אפשר לומר שרש"י מרמז אותנו במה שכתב שתיבת "ואלה" מוסיף על הראשונים, וזה שתשים לפניהם, שקאי על הפסוקים שמסיים בהם פרשת יתרו, וכוונתו שתשים את דברי המוסר הנ"ל, לפני בני אדם שידעו לדבר בדברי המשפטים שבין אדם לחבירו ולא יזלזל בחבירו, וידעו שזה הכל דברי ה' כמו עשרת הדברות, וכל התורה כולה מקשה אחד הוא, ותורה שלימה ניתנה מסיני הן ההלכות שבין אדם לקונו ובין ההלכות שבין אדם לחבירו, וגם תורה שבכתב ובעל פה הוא מקשה אחת מאת ה' יתברך, שניתנה מסיני ולא עוד שחז"ל אמרו שכל דבר של הלכה ותורה שתלמד ותחדש, הכל ניתנה למשה מסיני לעם ישראל.

והנה בפרשתינו נכתב שאמרו ישראל, כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע והארכנו בזה בפרשה הקודמת בענין הקושיא שמכיון שאמרו נעשה ונשמע למה היה צריך כפיית ההר עליהם שיקבלו את התורה, והבאנו לבאר בדברי המפרשים לתרץ בזה ושהתחדש לנו בסייעתא דשמיא.

לחבירו, על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות עכל"ק של רש"י המלמד אותנו מוסר השכל, וגם זה סגולה לאדם שלא יבוא עליו פורענות ח"ו, שיעסוק בזה להטיל שלום בין איש לאשתו ובין משפחה למשפחה ובין אדם לחבירו, ולא יבוא עליו פורענות עליו בעז"ה.

וגם בפסוק (כ, כג) כתב רש"י על הפסוק "ולא תעלה במעלות על מזבחו אשר לא תגלה ערוותך עליו, כשאתה בונה כבש למזבח לא תעשהו מעלות מעלות (כלומר מדריגות) אלא חלק יהא משופע, שע"י המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותיך וכו' ואתה נוהג בם מנהג ביזיון, והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיונם, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם דעת להקפיד על בזיונם, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג ביזיון חבריך, שהוא בדמות יוצריך ומקפיד על בזיונו על אחת כמה וכמה [כלומר שלא תנהג בו מנהג ביזיון].

הרי לפנינו דברי קודשו של רש"י המלמד אותנו מוסר השכל כיצד לנהוג בין אדם לחבירו, ולכן

ישראל ולשמוע בדברי השופט והדיין שבכל דור ודור ולעשות הכל כמו שיורו לנו לעשות.

וגם אפשר להוסיף שמה שנאמר "נעשה ונשמע" רק בפרשת משפטים להורות שזה השלימות שגם במצוות שהם בין אדם לחבירו לא יעמוד על שכלו אלא יאמר נעשה ונעשה שמקודם נעשה מה שציווה התורה ורק אחר כך נשמע שנשתדל להבין טעמי המצוות יסוד המצוות, הן על פי נגלה שבתורה מה שכתבו הספרים הק' ובפרט בספר החינוך להבין טעמי ושורשי המצוות וכן האריך בזה בספה"ק רבינו בחיי לבאר כל מצוה על פי הפשט וגם על פי הרמז ועל פי הסוד.

ומי שזוכה להבין על פי הקבלה וסודות התורה על פי מה שמבואר בזוהר הק' ובכתבי האריז"ל טעמי כל מצוה ומצוה וסודיה, אשרי חלקו ומה טוב גורלו, ומכל מקום יאמין שאי אפשר לאדם לידע כל הסודות עד לעתיד לבוא שכתוב ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכמ"ש בשם הבעש"ט שאמר על הפסוק תורת ה' תמימה, שעדיין הוא תמימה כלומר שעוד

ועתה נוסיף לתרץ דמכיון שהזכרנו שעיקר הפרשה שלפנינו הוא ממצוות שבין אדם לחבירו, ולכן אפשר לומר שהכפייה היתה על זאת, והגם שאמרו נעשה ונשמע, אפשר לומר "שנעשה" נאמר על מצוות שבין אדם לה' יתברך, שזה קיבלו ברצון שהבינו שהם מצוות השי"ת ובלי להבין הדבר קיבלו ברצון ואמרו נעשה ולא נשאל למה ומדוע ומה טעם יש בדבר, אבל במצות של בין אדם לחבירו חשבו שזה תלוי בשכל האדם ואמרו ש"נשמע" עליהם כלומר שנשמע ונתבונן בדבר בשכלינו להבין אם אנו חייבים לשלם או לא ולא שזה תלוי ברצון ה', ולכן היתה הכפיה של ההר כגיגית עליהם להורות שאין על זה שום בחירה וצריך לעשותם באמונה ובפשטות מה שכתבה התורה הק' אף שאין מבינים הטעם, וידוע מה שכתב הסמ"ע בשו"ע חו"מ שדעת בעלי בתים הם היפך מדעת תורה, כלומר שבעניני חושן משפט שהם דינים של בין אדם לחבירו צריכין ג"כ לעזוב את השכל לגמרי ורק לעשות כרצון ה' המבואר בתורה ובדברי חז"ל ובפוסקים הק' המקובלים בכלל

מקבל את העונש, וכמובן שמדובר שמקבל עליו לכל הפחות בהרהור תשובה שלא לעשות עוד כזאת, וזה מה שאמר הכתוב "אלה המשפטים אשר תשים לפניהם" [והתרגום פתר וכתב ואילן דיניא] כלומר שהדינים תשים לפניהם ולא ח"ו עליהם וכמו תינוק בבית הספר שאם הוא חכם ורואה שרבו מראה לו את המקל, ואומר שאם יעשה ח"ו כך וכך הוא יכה במקלו הוא מבין שלא לעשות זאת אבל אם הוא טיפש הוא מזלזל בזה שרואה את המקל, ואז אם יעשה את מה שלא צריך לעשות כמובן שיכהו המורה במקלו.

ועוד יש בזה ענין הידוע מצדיקים הק' ובפרט בתלמידי הבעש"ט הק' שלפעמים ראו דינים ח"ו על אדם ורצו להמתיקם ודיברו קשות על האדם שבאו עליו הדינים, וגם דיברו אליו קשות דהיינו הדברים הקשים כגידין וגם לפעמים ביזו את האדם וגם ידוע שהיו צדיקים שגם כיבדו את האדם במכת יד, וזה הכל שרצו לעשות טובה לאיש ישראל, ואף שהרואה חשב שהוא מבזה אתו על לא דבר, אבל החכם ידע והבין מה היתה

לא נגעה בה אדם בשלימות עד לעתיד לבוא בעזרת השם.

והנה נבאר עוד בפסוק שהתחלנו "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", וכתב התרגום אנקלוס: ואילן דיניא די תסדר קדמוהון" ויש כמה פירושים על התרגום הזה שתירגם מילת משפטים לדיניא.

ונראה לומר בדרך רמז על דרך שכתבו שבתורה הק' מוזכר ענין התוכחה בפרשת בחוקתי ובפרשת כי תבוא, והענין בזה בשני אופנים, אחד שהאדם המאמין בתורת השם, אם יראה מה שכתוב בהתוכחה וישמע בקריאת הפרשה בשבתות, אז יקבל מזה מוסר השכל להזהר שלא לעשות ח"ו עבירות שלא יבוא עליהם הפורעניות הקשה מה שנכתב בתורה, כלומר שיזהר מקודם, וחכם נקרא שרואה מה שנולד ממעשה שיעשה נגד רצון ה'. וגם יש בזה ענין של ונשלמה שפתינו האמור בגמרא שמי שלומד בפרשת הקרבנות כאילו הוא מקריב אותם בבית המקדש, כמו כן אם קורא את התוכחה הקשה שנאמר בתורה ועוסק בה הוי כאילו כבר היה, ונפטר מהם ולא

שבזה יצילם מעונשים הקשים שמגיע עליהם.

ומכיון שאנו נמצאים בסוף ימי השובבי"ם והשבת הוא גם כן שבת שקלים עלינו להתחזק והכל הולך אחר החיתום דהיינו הסוף, שנזכה לקיים כל מה שקיבלנו עלינו בימים של השובבי"ם, וניזהר שבקריאת הפרשיות של הקמת המשכן והקריאה תעורר הזמן ונזכה לבנין בית המקדש השלישי ויתקבלו תפילות ישראל שאומרים בזה השבת שקלים "אור פניך עלינו אדון נשא, ושקל אשא בבית נכון ונישא ובצדק הגה ערך כי תשא" בקרוב ממש ע"י משיח צדקינו מתוך רחמים וחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

הכוונה שלהם ולרוב פעמים ראוי בעינם הגשמי שע"י זה שעשו הצדיקים נמתק הדין הקשה שיש על האדם, בזה שהקדימו הצדיקים לעשות כעין זה הדין הקשה שיש על האדם ובזה גרמו שלא יקבל יותר, כי מה לו מקצתו ומה לי כולה, וזה הענין לא ניתן לעשות לכל אדם כי אם לצדיקי האמת שכל כוונתם לשם שמים כידוע.

וזה ראינו גם אצל רבותינו הק' אבל לא כולם הבינו זאת כי השטן מבלבל ומקרר את האמונה בה' ובמשה עבדו דהיינו הצדיקים שבכל דור ודור, וזה מה שכתב התרגום "ואילין דיניא בי תסדר קדמיהון" דהיינו שה' יתברך מצוה למשה רבינו שיעשה ויסדר הדינים הקשים שיש על עם ישראל מקודם